

ForUMs politiske innspill til UNFCCCs forhandlingsmøte SB56, juni 2022

Vi takker for muligheten til å sende inn ForUMs politiske innspill til SB56-møtet i Bonn i juni 2022, og oversender med dette vårt posisjonsnotat. ForUM ser frem til et godt samarbeid med delegasjonen, både i forkant av og på møtet.

Forum for utvikling og miljø (ForUM) er en nettverksorganisasjon for nærmere 60 norske organisasjoner som er engasjert i klima, miljø, utvikling, fred og menneskerettigheter. Vår visjon er en demokratisk og fredelig verden, basert på rettferdig fordeling, solidaritet og menneskerettigheter i tråd med bærekraftsmålene.

Innledning

FNs klimapanel IPCC slår gang på gang fast at klimagassutslippene aldri har vært høyere, at livet på jorden er truet og at virkningene er større, mer omfattende og skjer raskere enn tidligere antatt. Hele 3,5 milliarder mennesker lever i områder som er svært sårbare for klimaendringene. Ekstreme varmeperioder har utryddet hundrevis av lokale arter. [En av de ledende IPCC-forskerne](#) sa følgende da tredje delrapport ble lagt fram: “Det er nå eller aldri hvis vi vil redusere den globale oppvarmingen til 1,5 grad. Uten umiddelbare og kraftige utslippskutt på tvers av alle sektorer, blir det umulig”. Tidsvinduet for å redde verden fra alvorlige klimakonsekvenser lukkes raskt. Selv [de mest optimistiske scenarioene](#) anslår i dag at vi går mot en minst 1,8 grader varmere klode, mens dagens politikk vil ta oss til 2,7 grader.

Heldigvis var utfallet av klimatoppmøtet COP26 i Glasgow i 2021 på flere områder positivt, både teknisk og politisk. Med tanke på det tekniske ble Parisavtalens regelverk endelig ferdigstilt, inkludert reglene for markedssamarbeid som forhåpentligvis vil bidra til både utslippskutt og finansiering av klimatilpasningstiltak. Politisk ble det vedtatt at klimafinansiering både skal økes og leveres på, andelen finansiering til klimatilpasning skal dobles, og det skal arbeides videre med en ordning for tap og skade som muligens kan innebære en finansieringsmekanisme. Et annet viktig politisk resultat, var en fortsatt enighet om å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader.

I tillegg ble det i løpet av COP26 i Glasgow lagt fram flere initiativ utenom selve forhandlingene som bidrar positivt til framdrift i endringsprosessen verden må gjennom.

Her kan nevnes:

- EU og USA fikk med seg over 100 land på å signere en avtale om å kutte metanutslipp med 30% innen 2030.
- *Beyond Oil and Gas Alliance* er en ny koalisjon av land som lover å stoppe letingen etter fossil energi som vil sette en sluttdato for stans av utvinning av fossil energi. Danmark og Costa Rica tok initiativet, og de har fått med seg bl.a. Frankrike, Sverige og Irland.
- Over 130 land med Storbritannia i spissen har lovet å stanse avskogingen innen 2030. Det er satt av 18 milliarder dollar til formålet.
- Mer enn 40 land forpliktet seg til å fase ut kull i løpet av 2030 for land med store økonomier og 2040 for små økonomier.
- Mer enn 20 land og finansinstitusjoner faser ut utenlandsinvesteringer i all fossil energi, inkludert USA, Storbritannia og Danmark.
- [Gjennom Parliamentarians' Call for a Fossil Free Future](#) viste 150 parlamentarikere fra 32 land støtte til utfasing av fossil energi.

Resultatene fra COP26 ga altså grunn til forsiktig optimisme, men Parisavtalen og Glasgow-pakten avhenger av at land gjør jobben hjemme og at tiltakene trappes kraftig opp. Utslipp må kuttes kraftig i alle sektorer og naturlig karbonopptak må sikres. Ambisjonene og gjennomføringen av utslippskutt og tilpasningstiltak må legges fram og stadfestes på SB56 i Bonn og COP27 i Sharm El Sheik, i tillegg til andre internasjonale møter i 2022.

Vi vil benytte anledningen allerede i forkant av SB52 til å påpeke at når COP27 avholdes i Egypt, så skjer det i et land hvor rommet for uavhengige og kritiske sivilsamfunnsorganisasjoner er nært ikke-eksisterende. Opposisjon og kritikk av myndighetene blir slått hardt ned på og brudd på menneskerettighetene er omfattende. Med utgangspunkt i vår mulighet som norsk sivilsamfunn til å fremme kritiske posisjoner i klimaforhandlingene, så anser vi det som avgjørende at disse forholdene ikke blir oversett, før, under og etter COP27. Norske myndigheter og andre må gi også disse forholdene oppmerksomhet, og bidra til at egyptiske aktivister, organisasjoner og journalister har mulighet til å rapportere, undersøke, mobilisere, protestere og påvirke rundt klima, miljø og alle andre samfunnsforhold uten frykt for illegitim behandling fra egyptiske myndigheter.

ForUMs innspill til SB56

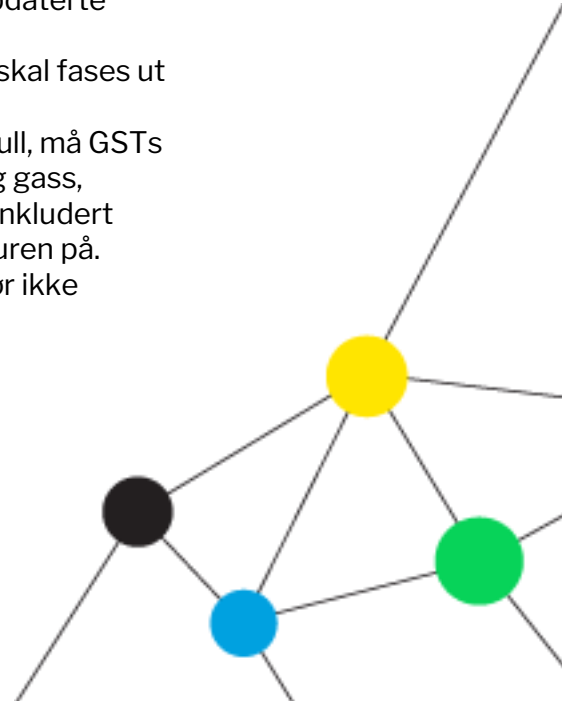
Global Stocktake

Den globale opptellingen, Global Stocktake (GST) er avgjørende for å nå målene i Parisavtalen, på utslippskutt, tilpasning og støtte, samt tap og skade og andre tema. Gjennom GST skal alle land gjøre opp status for klimamålene sine og identifisere hva de eventuelt må gjøres mer av for å nå dem. Ettersom det er overveldende sannsynlig at konklusjonen vil være at dagens innsats ikke er i tråd med det vi trenger, er det kritisk viktig at GST også har fokus på hvordan innsatsen kan trappes opp. En åpen og inkluderende organisering av GST vil skape tillit både blant land og observatører, og styrke resultatene av prosessen.

ForUM er klar over at det kun er den tekniske innsamlingen av innspill og informasjon til GST som finner sted på SB56. Vi tillater oss likevel her å fremme punkter som omhandler hele prosessen.

ForUM mener at:

- Økonomiske og politiske rettigheter, likestilling, rettferdighet på tvers av generasjoner, og miljøintegritet må få en overordnet plass i prosessen og i resultatet fra GST.
- De tre spesialrapportene og tre delrapportene fra IPCC, samt synteserapporten som kommer til høsten, må anses som viktige innspill til GST.
- Innen COP27 må GST kunne gi større klarhet i hvordan resultatene av prosessen skal behandles på COP28, inkludert hvordan land skal forholde seg til prinsipper som rettferdighet, rettferdighet på tvers av generasjoner, miljøintegritet, og hvordan land skal bruke prinsippene i utformingen av nasjonale mål (for eksempel gjennom oppdaterte skjemaer og utslippsrapportering).
- Et resultat av GST må være enighet om at fossilt brensel skal fases ut raskt, i en prosess hvor rike land går foran.
- Mens energiomstillingsvedtaket fra COP26 kun nevner kull, må GSTs behandling av behov for utslippskutt også omfatte olje og gass, samtidig som alternativene til fossilt brensel fremheves, inkludert fornybar energi, energieffektivitet og måter å bevare naturen på.
- GST sin behandling av mulige metoder for utslippskutt bør ikke omfatte farlige, skadelige og tvilsomme klimaløsninger.

- GST kan bidra til at Parisavtalens bestemmelser for økosystemer styrkes og at det bør foretas en gjennomgang av tiltak, regler og definisjoner.

Utslippskutt

Norge kan bidra til at verden kutter utslipp i tråd med det vitenskapen så tydelig sier vi trenger. Dette må skje i alle sektorer og gjennom å sikre mer ambisiøst internasjonalt samarbeid og ved å trappe opp tiltak hjemme, særlig i olje- og gassindustrien.

Nytt og viktig arbeidsprogram for utslippsreduksjoner

Flere av vedtakene fra COP26 kan bidra til å få ned utslippene og begrense global oppvarming til 1,5 grader. Arbeidsprogrammet for rask opptrapping og iverksettelse av utslippskutt (vedtatt i [1/CMA.3 paragraf 27](#)) er spesielt viktig for dette. SB56 må bidra til videre operasjonalisering og iverksettelse.

ForUM mener:

- Arbeidsprogrammet må starte oppfølgingen av av energiomstillingsvedtaket fra Glasgow ([1/CP.26 paragraf 20](#)), om at verden skal fase ned kullkraft uten renseteknologi og fase ut ineffektive fossilsubsidier.
- Arbeidsprogrammet bør revurdere energiomstillingsvedtakets ordbruk og definisjon av “nedfasing av kull” og “utfasing av ineffektive fossile subsidier”, for å styrke dette i tråd med den omstillingen verden trenger og IPCC anbefaler.
- Arbeidsprogrammet må vurdere effekten av de mange sektorinitiativene, som ble lansert i Glasgow og i Glasgow Climate Pact, som Global Methane Pledge, Powering Past Coal Alliance, og eldre initiativ som Marrakech Partnership for Global Climate Action.
- Arbeidsprogrammet må ha som ambisjon å bidra til nye initiativ og samarbeid om kull, olje, gass og fornybar energi, hvor både land og ikke-statlige aktører er med.
- Arbeidsprogrammet bør undersøke hvordan betingede mål i utviklingslands NDCer kan utløse penger og annen støtte for utslippskutt.

- Arbeidsprogrammet bør involvere både statlige og ikke-statlige aktører på ulike geografiske nivå.
- Arbeidsprogrammet må opprettholde fokuset på *utslippsreduksjoner*, siden UNFCCC ikke har mange prosesser som fokuserer spesifikt og eksplisitt på dette.

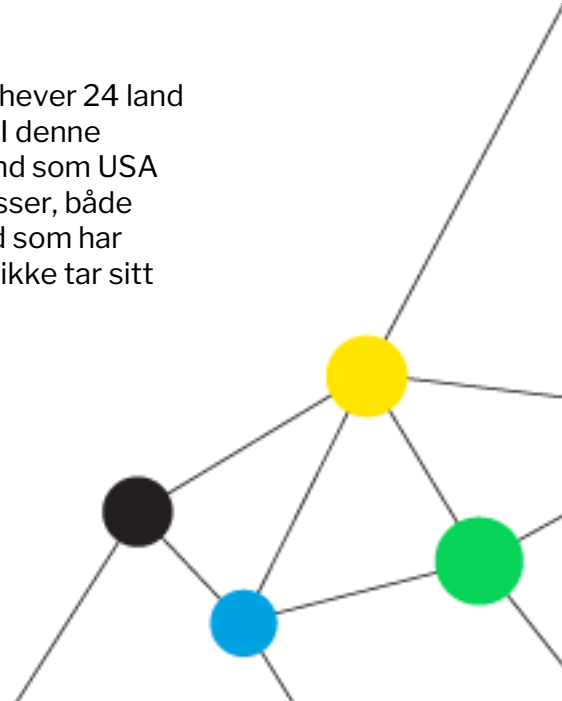
Utfasing av den norske oljeindustrien

Ifølge IPCC råder det ingen tvil om at menneskehetens bruk av olje, kull og gass er hovedårsaken til klimakrisa. Dette ledet [FNs generalsekretær António Guterres](#) til å si at “å investere i fossil energi og infrastruktur er moralsk og økonomisk galskap”, da siste delrapport fra IPCC, om utslippsreduksjon, opptak og virkemidler, ble lansert.

Norge har som mål å kutte egne utslipp med 55 prosent innen 2030 på tvers av alle sektorer. [I OECDs gjennomgang av norsk miljøpolitikk fra april 2022](#), bes det om at også Norges eksport vurderes som en del av våre samlede utslipp, samt at det lages en plan for utfasing av subsidieringen av oljenæringen. ForUM mener at det ikke er noen tvil om at olje- og gassektoren må stilles til ansvar, all den tid den gjør Norge til verdens sjuende største eksportør av utslipp. Samtidig må det selvsagt også kuttes i alle andre sektorer.

Det er helt nødvendig at rike land som har tjent gode penger på olje og gass tar sin del av utfasingen, slik i hovedsak de fattigere landene som blir mest berørt av nedfasingen av kull nå har gjort. Dessverre synes det motsatte å skje: I løpet av de siste 10 årene har den norske regjeringen tildelt like mange letelisenser (700) som de 47 årene før, noe som gjør Norge til Europas mest aggressive utforsker. Fra 2012 til 2021 åpnet nye lisenser utstedt av Norge for 2,8 milliarder fat nye olje- og gassressurser for potensiell utvinning, nesten 3,5 ganger mer enn Europas nest største produsent, Storbritannia. Dette er del av galskapen Guterres sikter til.

Forskning brukt som grunnlag for siste delrapport fra IPCC fremhever 24 land som har klart å opprettholde utslippskutt mellom 1970 og 2018. I denne listen, i motsetning til våre skandinaviske naboer og dessuten land som USA og Bulgaria, er Norge ikke med. Analysen er gjort av alle klimagasser, både innen produksjon og forbruk. Nok en gang ser vi at Norge, et land som har bidratt mye til klimakrisen og samtidig tjent mye på olje og gass, ikke tar sitt rettmessige ansvar for å kutte i klimagassene.

ForUM mener at norske myndigheter i samsvar med IPCC-rapporten må:

- Starte jobben med nedfasing og rettferdig omstilling hjemme så snart som mulig.
- Sikre at tiltakene for å kutte utslipp fra fossilt brensel står i samsvar med veksten i utslipp og behovet for utslippskutt for å holde verden innenfor 1.5-gradersmålet.
- Handle i samsvar med kunnskapen om at fortsatt installasjon av infrastruktur for olje, kull og gass låser oss til ytterligere klimagassutslipp. En begrensning av global oppvarming til 2°C eller lavere medfører at store mengder fossilt brensel *må* forbli i bakken.
- Jobbe for at olje og gass kommer på agendaen i UNFCCC. Det vil høyst sannsynlig være lettere å få fortgang på iverksettelsen av vedtaket om energiomstilling fra Glasgow, dersom land som eksporterer olje og gass erkjenner at “transition towards low-emission energy systems” ikke kun handler om å omstille seg vekk fra kull, men også fra olje og gass. I tillegg til arbeidsprogrammet for utslippsreduksjoner er det relevant å diskutere olje og gass i blant annet Global stocktake.

Det nye globale finansieringsmålet

Det arbeides nå for et nytt tallfestet mål for klimafinansiering som skal gjelde fra 2025. Ettersom målet om 100 milliarder dollar per år ikke er nådd, pågår det diskusjoner om hvordan målet skal nås frem til 2025. En rettferdig klimafinansiering er viktig for at Parisavtalens mål skal nås. Norske myndigheter må derfor bidra ut i fra hva som er vår rettmessige andel, sett i forhold til historiske utslipp og vår økonomiske kapasitet.

Det finnes i dag ingen felles forståelse av hva klimafinansiering er og dermed ikke av hva som inngår som klimafinansiering. Det skilles heller ikke mellom ulike former for finansiering. Dette gjør finansieringsmålet utydelig, noe som kan ha bidratt til svak måloppnåelse. Det nye målet må derfor ha en klar og tydelig definisjon.

En stadig større andel av lands bistandsbudsjetter går til klimafinansiering. Dermed får andre områder, som helse og utdanning en mindre andel av midlene. IPCCs rapporter er tydelige på at alle sektorer må ses i sammenheng i bekjempelsen av klimaendringene. Klimafinansiering må derfor ikke gå på bekostning av annen bistand, men heller styrke effekten av disse.

Å ha et enkelt måltall (100 milliarder USD) alene har vist seg å ikke være effektivt nok for å oppfylle Parisavtalens vedtak om at klimafinansiering skal være «balansert». Brorparten av dagens klimafinansiering går til utslippskutt, noe som gir fattige og sårbare samfunn mindre til tilpasning. Spesielt problematisk er det når pengene tas fra bistandsbudsjettet.

ForUM mener at:

- Det må utarbeides en felles definisjon av klimafinansiering i FN.
- Parisavtalens artikkel 9 om klimafinansiering bør behandles separat fra artikkel 2.1.c om finansstrømmer. Dette fordi det er alle parters ansvar å tilpasse sine finansstrømmer til lavutslippsutvikling, mens det er industrialiserte lands ansvar å mobilisere klimafinansiering.
- Det at artikkel 2.1.c refererer til både lavutslipp og klimarobust utvikling, bør gjenspeiles i det nye målet.
- Å tilpasse globale finansstrømmer til Parisavtalen krever at pengestrømmene til en lavutslipps- og klimarobust omstilling øker, og at subsidier og støtte til fossile brensler reduseres. Norge har en rolle å spille på begge.
- Investeringer til utslippskutt til mellominntektsland bør komme i tillegg til vedtatte bistandsbudsjetter.
- Begrepet «ny og addisjonell» bør tydeliggjøres og være en del av det nye klimafinansieringsmålet.
- Alle tre områder for finansiering (utslippskutt, tilpasning og tap og skade) må dekkes med separate delmål i det nye målet, som i hovedsak bør innfris av tilskudd («grants»).
- Mobilisert privat støtte og ikke-konsesjonelle strømmer (som markedslån) kan fanges opp i ytterligere tilleggsmål.
- Finansieringsmålene bør revideres regelmessig basert på data samlet gjennom behovsvurderinger og Global Stocktake.
- Behovet for klimafinansiering øker raskt og erfaring viser at vi til nå ikke har vært i stand til å mobilisere tilstrekkelig offentlig klimafinansiering. Partene må derfor bli enige om å styrke arbeidet med innovativ finansiering og utforske mulighetene for nye og innovative måter å mobilisere klimafinansiering på.

Klimatilpasning og Det globale målet for tilpasning (GGA)

IPCCs andre delrapport om virkninger, klimatilpasning og sårbarhet viser at det haster enda mer enn antatt med tilpasningstiltak som kan forhindre store skader, død og lidelse. Global oppvarming på mer enn 1,5 grader vil øke faren

for komplekse klimaødeleggelser og medføre sammensatt risiko for mennesker og natur. Vi vil særlig trekke fram to forhold som er viktige for å sikre tilstrekkelig tilpasning: finansiering og iverksettelse av det Globale tilpasningsmålet.

Doblingen av finansiering til tilpasning som ble vedtatt i Glasgow er kjærkommen, men ikke nok til å nå en andel på 50%, ettersom andelen på verdensbasis i 2021 kun var 9 %. Norges andel har vært på rundt 20 prosent. Andelen som går til klimatilpasning må derfor styrkes fra både Norge og andre land.

Tilpasningsmålet GGA vil kunne bli et svært viktig verktøy for å sikre tilstrekkelig tilpasning til de klimaendringene vi ikke lenger kan unngå. FN-landene må derfor enes om hvordan tilpasningsmålet skal defineres og operasjonaliseres og hvordan framgang skal måles.

Vi vil også innledningsvis nevne viktigheten av at sammensetningen av Tilpasningsfondets styre må vedtas, slik at det kan komme ro og orden inn i organiseringen og ledelsen.

ForUM mener at:

- For å sikre at arbeidsprogrammet leverer på intensjonen som beskrevet i forteksten til 4/CMA.3, bør det legges til et punkt i lista over formål (paragraf 7), som handler om deltakende og lokalt drevet utforming av tilpasningsplaner, kapasitetsbygging og erfaringsdeling av “good practices” for økosystembaserte tilpasningstiltak og lokalt drevne tilpasningstiltak.
- Kvalitative metoder med innhenting av lokal kunnskap og kunnskap fra ulike grupper i befolkningen må vektas godt i GGA, slik at tilpasningstiltakene sikres å være lokalt tilpasset, slik som IPCCs andre delrapport vektlegger.
- I COP27-vedtak om GGA bør nasjonale mekanismer som kan sikre lokale aktører tilgang på klimafinansiering nevnes. Per i dag er tilgangen på klimamidler svært begrenset grunnet byråkrati og krav som få lokale aktører oppfyller.
- Det bør settes av støtte til land som har behov for finansiell, kapasitetsmessig og teknisk støtte til å utforme sine nasjonale tilpasningsplaner.
- Det er viktig å utvikle enkle og tilgjengelige mekanismer for monitorering og evaluering under GGA. Mekanismene må kunne

brukes av lokale aktører, samt rapporteres på, samtidig som lokale aktører må kunne følge med på hvordan landene rapporterer på sine tilpasningsmål.

- Det må sikres en sterk styring, evaluering og kunnskapsutvikling for å gjøre tilpasning målbart på ulike geografiske nivåer.
- UNFCCC må sikre at behovene til utviklingsland ivaretas i prosessen med å videreutvikle og iverksette GGA og nasjonale tilpasningsplaner. Tilpasningsplanene må prioritere de mest sårbare gruppene.

Tap og skade

Klimaforhandlingene virker ofte teoretiske og fjernt fra virkeligheten, men noe vi alle klarer å se for oss er tap og skade som skjer oftere og oftere som en følge av klimaendringene. Branner, stormer, flom og tørke forverres av klimaendringene og forårsaker allerede enorme tap og skader for mennesker og naturen. Tap og skade er derfor helt i kjernen av kampen mot klimaendringene og kampen for klimarettferdighet. Ved å inkludere tap og skade, anerkjenner Parisavtalen at klimaendringene vil medføre uunngåelige tap og skader, som da altså ikke kan forhindres ved utslippskutt og tilpasning. Likevel er dette et betent tema som særlig er preget av mangel på finansiering.

Santiagonettverket for tap og skade

Santiagonettverket for tap og skade (SNLD) ble etablert for å styrke arbeidet til Warszawa-mekanismen for tap og skade (WIM). Etableringen kom som en konsekvens av at utviklingsland og andre ytret et sterkt behov for mer handling og støtte, særlig til finansiering av tap og skade. SNLD ble opprettet for å sikre teknisk assistanse og innsats for å avverge, minimere og adressere tap og skade.

ForUM mener at:

- Norge må være en pådriver for at SNLD blir fullt operasjonalisert så raskt som mulig, og at arbeidet kan starte umiddelbart uten videre utsettelse.
- Det er viktig at SNLD har kapasitet til å jobbe med katastrofer, økonomiske og ikke-økonomiske tap, og klimarelatert fordrivelse av mennesker
- For at SNLD skal fungere godt må nettverket ha en transparent styring, og en tydelig strategi og arbeidsplan, slik at nettverket kan holdes ansvarlig for sitt arbeid og fremgang.

- SNLD må ha et sterkt fokus på lokal forankring gjennom planlegging og beslutningstaking som inkluderer lokalsamfunn, og særlig de sårbare gruppene som blir hardest rammet av tap og skade.
- Ikke-statlige organisasjoner bør inkluderes i SNLD ettersom de har mye praktisk erfaring, og ofte har tilgang til marginaliserte grupper og bred erfaring med å bygge broer mellom grasrota og internasjonale og statlige aktører.
- Det må være en god sammenheng mellom SNLD og WIMs hovedstyre (ExCom) med dets ekspertgruppe, arbeidsgruppe og tekniske ekspertgruppe.
- SNLD må sikres nødvendig finansiering for drift. Norge bør sette av midler til å støtte dette.

Glasgow dialogue on loss and damage

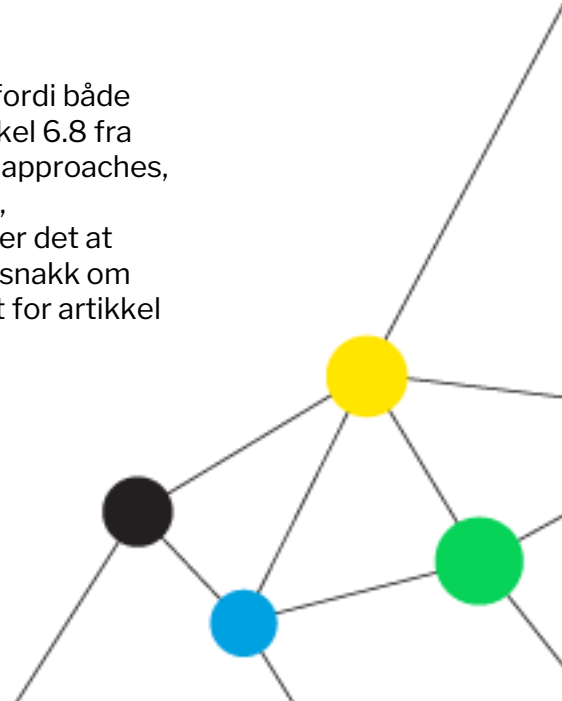
Finansiering av tap og skade var et kritisk tema på COP26. Til tross for at det ikke ble enighet om finansiering på toppmøtet, ble det enighet om at Glasgow Dialogue skulle etableres, blant annet for å diskuteres finansieringsordninger for å avverge, minimere og adressere tap og skade. Glasgow Dialogue skal foregå på første årlige SB-møte i fra 2022 til 2024.

ForUM mener at:

- Norge må jobbe for å sikre en behovsbasert finansiering av tap og skadetiltak, både gjennom å bidra med nye økonomiske midler og ved etablering av gode systemer for finansiering i UNFCCC.
- Norge har et historisk ansvar for de tapene og skadene klimaendringene forårsaker, og må derfor være en pådriver for å sikre at en finansieringsmekanisme kommer på plass. Norge har et særlig ansvar for å sikre framgang i forhandlingene, og bør støtte utviklingslandenes krav, i tillegg til å bidra med penger.

Parisavtalens artikkel 6.8

Artikkel 6.8 i Parisavtalen får ofte lite oppmerksomhet, kanskje fordi både formålet og potensialet er uklart for mange. Vedtakene om artikkel 6.8 fra COP26 sier at såkalte “ikke-markedstilnæringer” (non-market approaches, NMA) kan handle om så ulike ting som sosialt inkluderende tiltak, sirkulærøkonomi, rettferdig omstilling og blått karbon. Mer klart er det at tiltakene må handle om samarbeid mellom land og at det ikke er snakk om transaksjoner. Vi trenger større klarhet i hva arbeidsprogrammet for artikkel 6.8 kan bidra med i klimakampen.

ForUM mener at et ikke-markedsbasert samarbeid gjennom NMAs vil kunne styrke iverksettelsen av lands NDCer. Et slikt samarbeid vil styrke ambisjonene for utslippskutt og tilpasning, bidra til teknologioverføring og kapasitetsbygging. Forum støtter forslaget innsendt av [WWF](#) til UNFCCC som foreslår en *Matching Facility* som en ikke-markedstilnærming. Formålet er å tette ambisjonsgapet på utslippskutt. Modellen kan også brukes på andre områder som tilpasning og naturbaserte løsninger.

Vi håper den norske delegasjonen støtter forslaget om en *Matching Facility* og fremmer modellen under forhandlingene. Oppsummert i fire steg handler det om følgende:

1. *Land spesifiserer hvilke muligheter for samarbeid som ligger i deres NDC.*
 - a) Land med behov for bistand må uttrykke hva de trenger av støtte til kutt i utslipp slik som; finansiering, teknologi, og/eller kapasitetsbygging.
 - b) Land med kapasitet må oppgi informasjon om hva de kan bidra med som for eksempel teknologi de har ekspertise på.
2. *Matchmaking gjøres gjennom en non-market pathway.*

Det opprettes en plattform hvor slik matchmaking skjer. Denne plattformen kan blant annet tilby register og rapporter om lands innsendte forespørsler og tilbud. Deretter må fremgangen rapporteres.
3. *Deltakerlandene rapporterer matchen og mottar bidraget.*

Det er landet hvor utslippsreduksjonene skjer som teller reduksjonene opp mot sin NDC, mens landet som har bidratt kan rapportere dette og få anerkjennelse.
4. *Bidragene fra Matching Facility blir vurdert som del av Global Stocktake, og det blir eventuelt bestemt hvordan initiativet kan forbedres.*

Jordbruk og landbruk

Landbruket står for omkring en tredjedel av klimagassutslippene i verden. Bønder rammes hardt av klimaendringene, samtidig som behovet for tilpasning og annen bistand til jordbruket øker. Landbruket er en viktig del av løsningen på klimaendringene og for matsikkerheten og bør være en del av klimaforhandlingene også fremover.

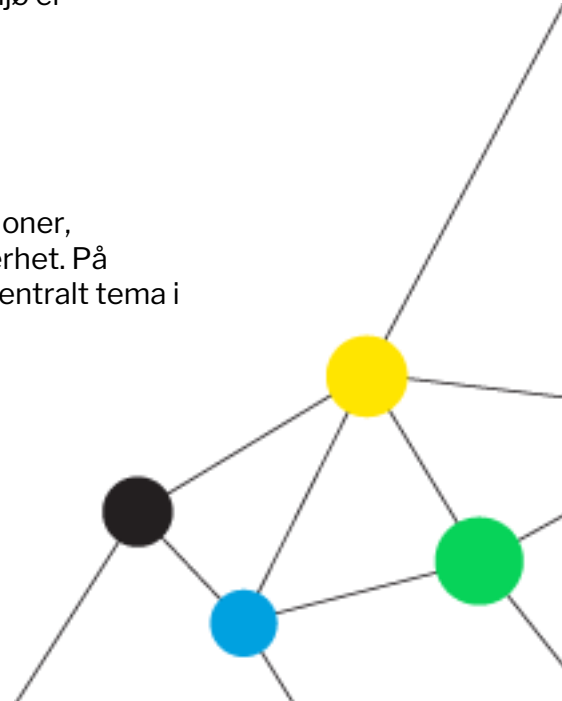
Koronivia Joint Work on Agriculture (KJWA) som ble startet i 2017, er i ferd med å avsluttes. I Glasgow ble det fremforhandlet en tekst om hvilke deler av tidligere workshops som skal være med videre i arbeidet med rapporteringen på KJWA. Mye av teksten ble stående i parentes og skal videreføres på SB56.

ForUM mener at:

- Norge må ta internasjonalt lederskap og fremme en samstemt politikk for bærekraftige og rettferdige matsystemer, som reduserer klimagassutslippene. Dette må gjøres i samarbeid med småbønder, fiskere og lokale partnere.
- Norge må sørge for at landbruket fremdeles får en plass i klimaforhandlingene.
- Tiltak som ivaretar behovene til småskalaprodusenter, kvinner, barn og ungdom og marginaliserte grupper, må sikres og styrkes.
- Det er behov for økt finansiering til klimatilpasning og klare anbefalinger om hvilke tiltak som gir best effekt i landbruket, med klare rammer for finansiering, og at det bør settes et klart mål for dette.
- KJWA må resultere i politikkutforming og vedtak som bidrar til en omstilling til og drift av mer agroøkologisk landbruk.
- KJWA må anbefale lavest mulig andel klimagassutslipp i husdyrsektoren, spesielt innen storskala industrialisert husdyrhold. (Her må det imidlertid skilles mellom de ulike typene husdyrhold som finnes i verden)
- Landbrukspolitikken må inkludere en kjønnsdimensjon og ta hensyn til urfolk.
- Det ikke bør innføres offsettingsmekanismer i landbruket basert på karbon lagret i jord.
- En rettferdig omstilling til et agroøkologisk og bærekraftig husdyrhold, som ivaretar menneskerettigheter, dyrerettigheter og miljø er nødvendig.

Naturbaserte løsninger

Naturbaserte løsninger er sentrale for tilpasning, utslippsreduksjoner, opprettholdelse av sterke økosystemer og for verdens matsikkerhet. På COP26 var naturbaserte løsninger og naturlig karbonlagring et sentralt tema i forbindelse med tilpasning.

Naturbaserte løsninger og naturlig karbonlagring er ikke noe nytt. UN-REDD-programmet har vært et sentralt virkemiddel for å sikre opptak av CO₂ i skog, redusere avskoging og sikre bærekraftig landbruk fra 2008. Norge har vært den største bidragsyteren til REDD. Naturbaserte løsninger vil antageligvis bli et sentralt tema også i kommende UNFCCC-forhandlinger. ForUM ønsker derfor å uttrykke våre grunnleggende standpunkter her, selv om temaet ikke er direkte relevant for årets SB-forhandlinger.

ForUM mener at:

- Naturbaserte løsninger må ikke anses som et alternativ til å kutte i klimagasser, men komme som et tillegg.
- Tiltak som kutter utslipp av klimagasser, eller binder karbon og samtidig styrker naturen må prioriteres. Tiltak for å bekjempe klimaendringer som samtidig bidrar til naturødeleggelser, må unngås.
- Bygging av infrastruktur i intakt natur, må unngås. Der hvor slike prosjekter er nødvendige, må erstatningsprinsipper benyttes.
- Klimatilpasningstiltak må utføres på en slik måte at de ikke går på bekostning av, men sikrer ivaretagelse av arter, habitater og økosystemer.
- Den norske regnskogsatsingen, som er Norges største internasjonale natursatsning, må styrkes.

Vennlig hilsen

Kathrine Sund-Henriksen

